

کلاس رشاد

القای یادگیری و رشد

مریم باغ گلشنی / معلم پایه سوم دبستان پسرانه ناحیه (۲)

نشاط و سرور بخشی از سرشت انسان است و آدمی شایسته بهره‌مند شدن از این شادمانی است. روانشناسی به نام دیوید مایرز، سلامت روانی فرد را در میزان داشتن سرخوشی فرد می‌داند و سرخوشی (خوشحالی) را چنین تعریف می‌کند: «نوعی احساس امنیت، احساس این که زندگی به‌طور کلی به‌خوبی می‌گذرد.»

طبق تعریف مایرز، دست یافتن به سلامت روانی با خوشی و نشاط آنی و زودگذر حاصل نمی‌شود. البته دست یافتن به دوام و پایداری هم در بسترهای مختلف، درگرو متغیرهای همان بستر است که در این یادداشت از نگاه یک معلم به متغیرهای کلاس درس اشاره شده است. دانش‌آموزان، ساعت‌های مفید روزانه خود را در کلاس درس سپری می‌کنند و به یادگیری مشغولند. این کلاس‌ها می‌توانند شاداب و مخاطب‌پذیر، کسل‌کننده و مخاطب‌گریز یا معمولی و عادی باشند. شاید مهم‌ترین عامل تعیین‌کننده هر کدام از این نوع کلاس‌ها، شادی و نشاط درونی آموزگار است. البته نشاط معلم تنها در گشاده رویی و خندان بودن او معنی نمی‌شود؛ ایجاد روابط صمیمانه با فراگیران، استفاده از پوشش آراسته و رنگین، خوش گمان بودن، تواضع و فروتنی و داشتن بیان شیوا و شیرین می‌تواند کلاس را از محیطی خشک و کسالت‌آور، به مکانی شاد و فضایی دوستانه مبدل سازد.

جنبه دیگر کلاس درس، روش تدریس است. معلم با به‌کارگرفتن روش‌های فعال، زمینه مشارکت دانش‌آموزان را در کلاس و آموختن فراهم می‌کند. بدین ترتیب به‌جای رکود و لختی دانش‌آموزان، اشتیاق، حس کاوشگری و خلاقیت را در آن‌ها زنده می‌کند. گرچه نمی‌توان روش تدریس واحدی را معرفی کرد، اما روشی که با ایجاد چالش ذهنی در فراگیران، نظرات فردی و گروهی آن‌ها را به سمت خلق ایده‌ها هدایت کند، جذابیت بالایی در تدریس پدید می‌آورد. پس معلم توانا با توجه به روحیات متفاوت دانش‌آموزان و محدودیت زمانی، کنترل اوضاع را به دست گرفته و بستری پویا و شاد جهت ارائه درس بدین سبک و سیاق فراهم می‌سازد. علاوه بر این، توانمندی معلم در پاسخ‌گویی به سؤالات دانش‌آموزان نیز بسیار مهم است، چرا که آگاهی از پیش‌نیازهای جلب و مشارکت دانش‌آموزان در سؤال و جواب‌های گروهی است. معلم مسلط به منابع مختلف و دانش، خود را فراتر از کتاب‌های درسی پرورش می‌دهد و بدون ترس از تعدد پرسش‌های دانش‌آموزان، می‌تواند کلاس درس را به فرصتی جهت داد و ستد اندیشه‌ها و طوفان فکری بدل سازد، فرصتی که پویایی و نشاط پایدار و اصیل برای بچه‌ها

و هم خود معلم فراهم می‌کند. مسئولیت دیگر معلم که موازی با تعلیم پیش می‌رود، تربیت دانش‌آموزان است. معلم علاوه بر تخصص در مسائل آموزشی، نیازمند دانش تربیتی و مشاوره‌ای است تا هم‌زمان با اجرای مقررات آموزشی، در زمان مناسب با دانش‌آموز تبادل عاطفی و احساسی نیز داشته باشد. این‌گونه می‌توان این احساس امنیت را در دانش‌آموز ایجاد کرد که کلاس درس جایی است برای نیازهای گوناگون آن‌ها. تصور برخی از خانواده‌ها و معلمان از کلاس شاد، رها بودن دانش‌آموزان، بی‌برنامگی و در نظر نگرفتن مقررات کلاس است. درحالی‌که نظم، قاطعیت و مدیریت زبرنای داشتن چنین کلاسی است. مزه پرانی‌های مستمر، اتلاف وقت کلاس با بیان مسائل خارج از درس، فرصت دادن به اظهارنظرهای بی‌مورد، سرگرم کردن بچه‌ها با موزیک‌ها و آهنگ‌های بی‌محتوا و شادی‌های سطحی، تنها جذابیتی زود گذر را در پی خواهد داشت. درحالی‌که شادی پایدار و اصیل، پیوند جریان عادی تعلیم و تربیت با نیازهای درونی فرد است. چنین پیوندی نه تنها دانش‌آموز را به کلاس و مدرسه بلکه به آموختن و یادگیری علاقه‌مندی می‌کند.

پس شاد زیستن برای کودک به همان اندازه مهم است که تغذیه خوب و محافظت از او. متأسفانه اندازه شادی و نشاط اصیل در مدارس ما بسیار ناچیز است! تسری خنده عمیق و توسعه فضای فرح‌بخش در کلاس‌ها مورد بی‌مهری قرار گرفته است. اگر به این باور برسیم دانش‌آموزانی که فقر نشاط دارند، یاد نخواهند گرفت و معنای واقعی زندگی را نخواهند یافت، یک گام به جلو برداشته‌ایم. گام‌های بعدی را می‌توان با کسب دانش و تجربه و انتقال آن به والدین برای همسو شدن برداشت.

پس شاد زیستن برای کودک به همان اندازه مهم است، که تغذیه خوب و محافظت از او متأسفانه اندازه شادی و نشاط اصیل در مدارس ما بسیار ناچیز است